

**ठाटीकाँध गाउँपालिकाको तेस्रो गाउँ सभा समक्ष उपप्रमुख श्री सुस्मिता सिंहद्वारा
प्रस्तुत नीति तथा कार्यक्रम**

यस ठाटीकाँध गाउँपालिकाको गरिमामय तेस्रो सभाका

अध्यक्ष, श्री धीर बहादुर शाही ज्यू,
उपस्थित सम्पूर्ण वडाका वडा अध्यक्षहरु
उपस्थित सम्पूर्ण कार्यपालिका सदस्यहरु
उपस्थित सम्पूर्ण वडा सदस्यहरु,
प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत, ज्यू,
उपस्थित सम्पूर्ण कर्मचारी मित्रहरु,
उपस्थित सम्पूर्ण पत्रकार मित्रहरु,

यस ठाटीकाँध गाउँपालिकाको गरिमामय यस तेस्रो गाउँ सभामा यस गाउँपालिकाको प्रथम उपप्रमुखका हैसियतले आ.व.२०७५/०७६ को बजेट नीति तथा कार्यक्रम प्रस्तुत गर्ने अवसर प्राप्त भएकोमा मलाई अत्यन्त खुशी लागेको छ । यस महत्वपूर्ण घडिमा सर्व प्रथम संघीय लोकतान्त्रिक गणतन्त्र प्राप्तिका विभिन्न चरणमा देशका विभिन्न भागबाट शहादत प्राप्त गुर्न हुने सम्पूर्ण ज्ञात अज्ञात शहिदहरु प्रति हार्दिक श्रदान्जली अर्पण गर्न चाहन्छु ।

नेपालको सविधान तथा स्थानीय सरकार संचालन ऐन,२०७४ र यस ठाटीकाँध गाउँपालिकाले निर्माण गरेको ऐन तथा कार्यविधि र संघीय मामिला तथा सामान्य प्रशासन मन्त्रालयले पटक पटक गरेका आदेश एवं परिपत्र र नेपाल सरकारले हालै जारी गरेको सार्वजनिक खर्चमा मितव्ययिता र प्रभावकारिता कायम गर्ने सम्बन्धि नीतिगत मार्गदर्शन, २०७५ समेतमा भएको व्यवस्था तथा एवम् प्रक्रियालाई अवलम्बन गरी सहभागिता मूलक ढंगले यो नीति तथा कार्यक्रम तर्जुमा गरिएको छ ।

सभा अध्यक्ष महोदय,

यस गरिमामय सभामा प्रस्तुत नीति तथा कार्यक्रमहरुले निर्दिष्ट गरेका लक्ष्य र उद्देश्यहरुबाट प्राप्त मार्गदर्शन सहस्राब्दी र दिगो विकास लक्ष्य, क्षेत्रगत तथा राष्ट्रिय नीतिहरु एवम योजना तर्जुमाका क्रममा विभिन्न तहबाट प्राप्त हुन आएका सुझावहरु विगत तथा चालु आ.व. का नीति तथा कार्यान्वयन बाट प्राप्त उपलब्धिहरु समेतका आधारमा आगामी आ.व. ०७५/०७६ का लागि यो बजेट नीति तथा कार्यक्रम तयार पारिएको छ । यस बजेट नीति तथा कार्यक्रमको कार्यान्वयन बाट यस गाउँपालिकाले लक्षित गरेका उद्देश्यहरु हासिल गर्नका साथै राष्ट्रिय लक्ष्य समेत हासिल गर्न टेवा पुग्ने विश्वास लिइएको छ ।

राजश्व परिचालनलाई प्राभवकारी बनाउन र करको दायरालाई फराकिलो पार्न एकिकृत सम्पत्ति करलाई प्रमुख आधारका रुपमा लिदै अन्य करहरुलाई वस्तुगत विश्लेषणका आधारमा समेटदै र परिमार्जन गर्दै जाने, कर प्रशासनलाई सूचना प्रविधिमा आधारित र करदाता मैत्री बनाउन लगिनेछ, र यसका लागि आवश्यक व्यवस्था मिलाइने छ ।

श्रुदेय यस सभाका अध्यक्ष महोदय

लामो समय पश्चात स्थानीय तहमा जन प्रतिनिधिहरु निर्वाचित भई आउनु भएको र जनताको स्थानीय सरकार प्रति बढ्दो आकांक्षा, उपलब्ध श्रोत र साधनको सिमितताका बावजुद पनि सम्बन्धित सरोकारवालाहरु सँग विभिन्न चरणमा अन्तरक्रिया गरी उपलब्ध श्रोत र साधनको प्रयोगबाट अधिकतम विकासको प्रतिफल विभिन्न क्षेत्र र वर्गका जनता बीच पुऱ्याउने कोशिस गरिएको छ । जनआकांक्षा र स्थानीय आवश्यकता विच तालमेल मिलाई अधिकतम लागत सहभागिता प्राप्त हुने, पिछडिएका जाती, जनजाती, दलित उत्पीडित, महिला, बालबालिका, आदिवासी, आदिका क्षेत्रमा सरकारी, निजी तथा गैर सरकारी क्षेत्रको समन्वयमा चालु आ.व. ०७५/०७६ को बजेट विनियोजन गर्ने प्रयास गरिएको छ ।

स्थानीय तहको संक्षिप्त परिचय:

कर्णाली प्रदेश अन्तर्गत दैलेख जिल्लामा मिति २०७३ फागुन ७ को निर्णयानुसार २०७३ साल फागुन ७ गते विधिवत रूपमा साविकका लकान्द्र, तौलीजैसी र विशाला गा.वि.स मिली यस गाउँपालिकाको स्थापना भएको हो ।

दैलेख जिल्लाको निर्वाचन क्षेत्र नं. २ मा पर्ने यस गाउँपालिकाको पूर्वमा दैलेख जिल्लाको चामुण्डा विन्द्रासैनी नगरपालिका, उत्तरमा कालिकोट जिल्लाको कालिका गाउँपालिका, पश्चिममा दैलेखको आठविस नगरपालिका र दक्षिणममा चामुण्डा विन्द्रासैनी र आठविस न.पा को विचमा रहेका यस गाउँपालिका ९०.७५ वर्ग किलोमिटरमा फैलिएको छ ।

२०६८ सालको जनगणना अनुसार १८८९६ जनसंख्या रहेको गाउँपालिकाका ब्राहमण, क्षेत्री, कामी, बादी, दमाई, मगर, लगाएत आदिवासी जनजाती समेतका वाहुल्यता रहेको यस गाउँपालिकामा आफ्नै भेषभुषा र सस्कृतिको पहिचान दिदै बेला बखतमा मनाईने भोसी जात्रा, गाईजात्रा तिज विशेष कार्यक्रमले यस क्षेत्रको छुटै साँस्कृति पहिचान राखेको छ । भैरव मन्दिर, धौलापडा माई, लाटाथान जस्ता शक्ति पिठहरु वरदानका रूपमा रहेकाछन् ।

प्राकृतिक सम्पदाले भरिपूर्ण यस गाउँपालिका नाके गुफा, भिमपाईला, मदान ताल जस्ता ऐतिहासिक सम्पदाले सभिएको छ । उच्च क्षेत्रमा हुने स्याउ खेती देखि गर्मि मौसममा पाईने आँप समेत हुन सक्ने हावा पानिमा विविधता रहेको यस गाउँपालिका विभिन्न किसिमका जडिबुटी र सो सँग सम्बन्धि उद्योगहरु संचालन गर्ने सक्ने सम्भावना रहेको छ ।

बहुमल्यू धातुको रुमा चिनिने निलम,तामा खानी,फलाम खानी,चुनढुङ्गा,स्लेट जस्ता खनिज पदार्थहरुको विशाल भण्डार रहेको यस गाउँपालिका प्राकृतिक सम्पदाको धनि हुदा हुदैपनि न्युन श्रोत साधन पहुचको कमी र खानी सम्बन्धि सरकारको कमजोर नीतिका कारण चाहे जति प्रतिफल दिन सकेको छैन ।

अदिकांश ग्रामिण क्षेत्र रहेको यस गाउँपालिकाका जनताहरु कृषि,पशुपालन र साना कुटीर उद्योगहरु र ज्याला मजदुरीबाट आफ्नो जिविकोपार्जन गर्दैआएका छन् । दैलेख जिल्लाको विकट पश्चिम क्षेत्रमा रहेको यस गाउँपालिकाको औशत साक्षरता ५५.६ प्रतिशत भन्दा कम रहेका छ । स्वास्थ्यको पहुचबाट अधिकांश जनताहरु बन्चित हुने अवस्था छ । एम्बुलेन्स सेवा सबै वडामा पुग्न सकेको छैन र पुल पुलेसा र सडक संजालले सबै वडा छुन सकेको छैन । वनजंगलमा प्रशस्त जडिबुटी र जंगली जनावरहरु पाईन्छन् तर तिनीहरुको माध्यमबाट पर्यटकलाई लोभ्याउन सकिएको छैन । यस गाउँपालिका भित्र उत्पादन हुने स्थानीय जातका धान, गहु मकै, कोदो र तरकारी खेतीले नजिकका बजार क्षेत्रमा

प्रशस्त माग हुदाहुदै पनि पहुचको असहजताका कारण व्यवसायिक रुपलिन सकेको छैन भने अलैची खेतीको प्रचुर सम्भाव्यता रहेका यस गाउँपालिकामा विस्तार र व्यावसायिकरण गर्न सकिएको छैन ।

विद्यमान अवस्थाको समिक्षा

सवल पक्ष:

१. जडीवुटी जन्ने उद्योगहरुको स्थापना गरी रोजगारी सिर्जना गर्न सकिने ।
२. पर्यटन क्षेत्रको विस्तार र रामघाट ठाटीकाँध हुदै कालिकोट हुम्ला, जुम्ला सम्मको ग्रामिण पर्यटकिय पदमार्ग निर्माण गर्ने सकिने ।
३. जलविद्युत उत्पादन गर्न सकिने ।
- ४ प्यारागलाडिङ्ग बन्जिजम्प जस्ता साहसी कृयाकलापहरु संचालन गर्ने प्रस्त स्थानहरु रहेकोले पर्यटकलाई भित्राउन सकिने ।
५. कृषि, पशुपाल जस्ता क्षेत्रमा विशिष्टकृत तथा पकेट क्षेत्रको रुपमा विकास गर्न सकिने ।
६. काष्ठकला सम्बन्धि उद्योग संचालन गर्न सकिने ।
७. खनिज पदार्थ उत्खन्न र खनिज जन्य उद्योगहरु संचालन गर्न सकिने ।
८. जलविद्युत उत्पादनमा प्रचल संभावना रहेको
८. धनकोट, खुडखुडि जस्ता ग्रामिण क्षेत्रमा होम स्टेड संचालन गर्ने सम्भावना रहेको ।
९. वडा नं.१,२,३,४,५,६ मा वेमौसमि तरकारी उत्पादनको सम्भावना रहेको छ ।

कमजोर पक्ष :

१. आर्थिक विकासका लागि पूर्वाधार सडक सर्व सुलभ नहुनु ।
- २ व्यवसायीक फलफूल तथा तरकारी खेती को अभाव ।
४. आधुनिक कृषि प्रणालीको अभाव ।
५. बेरोजगारी समस्या ।
६. वन संरक्षणको अभाव ।
७. सिचाई सुविधाको अभाव रहेको ।
८. निर्वाहमूखी खेती र मौसमी खेती प्रणाली ।

अवसरहरु:

शिक्षा, स्वास्थ्य, सुरक्षा, स्वच्छ पिउने पानी, कृषि पशुपालन, व्यापार व्यवसाय, फलफूल खेती को प्रभावकारी ढंगले व्यवस्थापन गर्न सके गरीबी निवारण भइ जनताको जीवन स्तरमा सुधार हुने देखिन्छ । यस वाहेक यहाँका अवसरहरु यसप्रकार छन् ।

१. जलविद्युत आयोजनाको विकास
२. आर्थिक केन्द्रको विकास
३. कृषि पकेट क्षेत्रको विकास
४. पर्यटन क्षेत्रको विकास
५. वन, जडीवुटी, खानी जस्ता प्राकृतिक श्रोतसाधनको दिगो उपयोग गरी आर्थिक सम्वृद्धि हासिल गर्न सकिने ।
६. स्वास्थ्य क्षेत्रमा सुधार गरी नमूना गाउँपालिका बनाउन सकिने

चुनौतिहरु

- भरखरै गठन भएको गाउँपालिकाको संस्थागत, प्राविधिक र श्रोत परिचालन गरी क्षमताको विकास गर्न ।
- कर्मचारीको व्यवस्थापन गरी जनताले पाउने सुविधा सहज रूपमा प्रदान गर्न ।
- आयोजनाहरुको कमजोर तयारी, कमजोर व्यवस्थापकिय, वित्तिय र प्राविधिक क्षमता ।
- कानुनी, नीतिगत र प्रक्रियागत भ्रनभटलाई कम गर्न ।
- भ्रष्टचार नियन्त्रण गरी सुशासन कायम गर्न ।
- घरेलु हिंसा, मदिरा सेवन, बालविवाह, छुवाछुत छाउपडी प्रथालाई निमूल गर्न ।
- रोजगारी सृजना गरी जनशक्तिको विदेश पलायन रोक्न ।
- सरकारका नीति र जनचाहाना विचको तारतम्ये मिलाउन ।

२. चालु आ.व ०७४/०७५ को समिक्षा

यस आ.व. ०७४/०७५ मा प्रथम नगरसभा बाट पारित नीति नियम तथा बजेट कार्यान्वयनको पक्ष मध्यम रहेको छ । अधिकांश समय निर्वाचन नीति नियम र निर्माण सिकाई र व्यावस्थापन कार्यमा खर्चनु पर्दा जनचाहाना अनुरूप विकास निर्माणका कार्यहरु पुरै सम्पन्न गर्न सक्ने अवस्था रहेन तर पनि महत्वपूर्ण रामघाट-ठाटीकाँध सडक निर्माण, स्याउल्याकाँध-साताला सडक निर्माण, पुल बजार मटेला, मटेला-वाहाकोट गैरागाउँ सडक निर्माण, मटेला-माभा सडक निर्माण जस्ता महत्वपूर्ण सडकहरुको निर्माण तथा प्रगति मध्यम स्तर रहयो । विषयगत क्षेत्रका कृयाकलापहरु ठाटीकाँध गाउँपालिकाले लगेका सम्पूर्ण उद्देश्य प्राप्त गर्न नसकेपनि विकास निर्माणको आधार तयार गरेका छन । वृहत ठाटीकाँध खानेपानी आयोजनाहरु सम्पन्न उन्मुख रहेको छ । अन्य प्रगतिहरु सुस्तरहे पनि राजश्व संकलनले लक्ष्य प्राप्त गर्न सकेको अवस्था छैन ।

तर स्थानीय तहको निर्वाचन प्रश्चात जनप्रतिनिधिहरुका उपस्थितिका कारण विगतका जस्तो राजनितिक शुन्यता रहेन । निर्णय प्रक्रियाले निरन्तरता पायो । विकास निर्माणमा आम सहभागीता रहयो । कर्मचारीहरुको कार्यबोझमा कमि आयो, यस गाउँपालिकाले कमश आफ्नो गतिविधिलाई विस्तार गर्दै लगेका छ । संस्थागत सदृढिकरण गर्दै व्यवस्थापकिय आधार मजबुध बनाउदै अगि बढेको छ ।

आ.व. २०७५/०७६ को नीति तथा कार्यक्रमहरु

आदरणीय यस सभाका अध्यक्ष ज्यू

आदरणीय यस सभामा उपस्थित महानुभावहरु “व्यावसायिक शिक्षा, स्वास्थ्य कृषि र पूर्वाधार ठाटीकाँध गाउँपालिकाको समृद्धिका आधार” भन्ने नाराका साथ अब म यस ठाँटीकाँध गाँउपालिकाको आगामी आ.व.२०७५ /२०७६ को बजेट तथा नीति कार्यक्रम यहाँहरु समक्ष पेश गर्दछु ।

बजेट तथा कार्यक्रमका उद्देश्यहरु

१. यस ठाटीकाँध गाउँपालिकाको बाजार एवम् ग्रामिण क्षेत्र विच अन्तर सम्बन्धि आयोजनाहरु कार्यान्वयन गरी ग्रामिण क्षेत्रका वासिन्दाहरुको बजार क्षेत्र तथा केन्द्रसम्मको पहुँच बढाई आयमूलक रोजगारीका अवस्थाहरु सृजना गर्दै गरिवी न्यूनिकरण गरिने छ ।
२. पछाडी पारिएका र लक्षित वर्गका ग्रामिण वासीहरुमा सचेतना अभिवृद्धि गर्दै सीपमूलक र आयमूलक कार्यक्रम मार्फत जीवन स्तरमा सुधार ल्याइने छ ।

३. जनसहभागिता तथा लागत सहभागिताका आधारमा भौतिक पूर्वाधार निर्माणका योजनाहरूलाई निरन्तरता दिनेछ ।
४. साविक विशाला अन्तर्गत रहेको धनकोट र खुडखुडी लाई ग्रामिण पर्यटकीय क्षेत्रको रूपमा विकास गर्दै होमस्टे संचालनमा ल्याउन प्रेरित गरिनेछ ।
५. सम्पूर्ण सार्वजनिक जग्गा ताल तलैया, वनजंगल र नदीनाला लगायत सम्पूर्ण सार्वजनिक सम्पतिको संरक्षण गरिनेछ ।
६. ग्रामिण गरिवी उन्मूलनका कार्यक्रम अगाडि बढाइने छ । प्रत्येक वडामा नागरिक सचेतना केन्द्र स्थापना गरी विपन्न महिलाहरूको आयस्तरमा सुधार ल्याइनेछ ।
७. सामाजिक स्थितिमा सुधार ल्याउन शिक्षा, स्वास्थ्य, खानेपानी, सरसफाई , सौर्यउर्जा, विद्युतीकरण सुविधाहरूको वृद्धि गरिने छ ।
८. ग्रामिण क्षेत्र भित्र रहेका पिछडिएका जाती, जनजाती एवम अन्य वर्गका आमा र शिशुको स्वास्थ्यलाई ध्यानमा राखि मातृ शिशु स्याहार कार्यक्रम अन्तर्गत प्रोत्साहान भत्ता उपलब्ध गराइनेछ ।
९. ठाटीकाँध, बाहाकोट, अंगालडाडा, अधिकारीचौर र मटेला बजारलाई व्यापारी केन्द्रको रूपमा विस्तार गर्दै उक्त क्षेत्रमा मासु पसल, तरकारी पसल, तथा हाटबजारलाई व्यावस्थित गर्न आवश्यक प्रकृया अगाडि बढाइनेछ ।
१०. यसै आ.व. मा सबै वडा कार्यालयहरूका केन्द्र तोकै कार्यालयहरू संचालन गर्ने र भवन निर्माणका लागि जग्गा व्यवस्थापन गर्न पहल गरिनेछ ।
११. दिगो र निरन्तर विकासलाई ध्यानमा राखि महत्वपूर्ण आयोजनाहरूलाई अगाडि बढाइनेछ । यस्ता आयोजनाहरू निर्माण गर्दा उपभोक्ता समिति र निर्माण कम्पनीबाट काम गर्ने व्यवस्था मिलाइनेछ ।
१२. संरक्षणको पर्खाईमा रहेको मदानताललाई व्यवस्थित गरी आयमूलक श्रोतको रूपमा रुपान्तरण गर्न पहल गरिनेछ ।
१३. सामुदायिक विद्यालयहरूको स्तर उन्नति गर्दै शिक्षालाई व्यावसायिक र प्रतिस्पर्धी बनाइनेछ ।
१४. फोहोरमैला व्यवस्थापन र ल्याण्ड फिल्ड साईटको स्थान छनोट र सम्भाव्यता अध्ययनलाई अगाडि बढाइनेछ ।
१५. साविकका तीन वटै लकान्द्र, तोलिजैसी र विशाला मा कम्तिमा एक एक वटा अलक अलक प्रविधि संग सम्बन्धि शिक्षा नीतिलाई अवलम्बन गर्दै एक ठाउँमा एक प्राविधिक शिक्षाको कार्यक्रम (CCCTEVT संग आबद्ध समेत) यसै वर्ष देखि संचालनमा ल्याउन पहल गरिनेछ ।
१६. स्वास्थ्य केन्द्रहरूको आवश्यक स्तर उन्नति गर्दै चाहिने उपकरणहरूको शुनिश्चितता गरिनेछ ।
१७. कृषी क्षेत्रको विकासको लागि कृषीका पकेट क्षेत्रहरू निर्धारण गरी व्यावसायिक खेतीलाई प्रोत्साहन दिइनेछ ।
१८. जन सहभागिताका आधरका साना सिचाइ आयोजनाहरूको निर्माण तथा मर्मत संभार गरिनेछ ।
१९. एक करोड भन्दा ठुला आयोजनाहरू संचालन गर्दा सम्भाव्यताको अध्यान गरी वातावरणमा कम क्षेति हुने गरी वातावरणीय मैत्री आयोजनाहरू संचालन गरिनेछ ।
२०. पूर्वाधार निर्माणमा यसै वर्ष देखि भवन निर्माण आचारसंहिता लागु गरी भुकम्प प्रतिरोधी पूर्वाधार निर्माण प्रक्रिया सुरु गरिने छ । सो सम्बन्धमा आवश्यक पर्ने जनशक्तिलाई तालिमको व्यवस्था गरिनेछ ।
२१. एकिकृत सम्पति करलाई राजश्व संकलनको मुल आधार मानी यसै आ.व. बाट प्रारम्भ गरिनेछ ।

२२. सुशासन प्रवर्द्धन गर्न कर्मचारीहरूलाई विभिन्न तालिमहरू दिइने छ र कार्यालयमा विधुतीय हाजिरीलाई व्यवस्थित गरिने छ । राजश्व संकलन र विलिङ्ग प्राणालीलाई सफटवेयरको माध्यबाट व्यवस्थित गरिनेछ ।
२३. कार्यालयले सम्पादन गरेका कार्यहरू सरल तरिकाले जनसमक्ष पुऱ्याउन र व्यवस्थित गर्न सूचना प्राणालीलाई व्यवस्थित गर्नुका साथै ६ वटै वडामा संचारको पहुच पुऱ्याने छ ।
२४. विकास निर्माण लाई प्रभावकारी र गुणस्तरीय बनाउन एक वडा एक कृषि प्रविधिक, एक वडा एक पुश स्वास्थ्य प्राविधिक राखि कृषि तथा पशु पंक्षी स्वास्थ्यलाई सुधार गरिने नीति लिइनेछ ।
२५. अध्यक्ष/उपाध्यक्षलाई सहयोग गर्न परामर्श सेवाबाट सल्लाहकार तथा सहयोगीको व्यवस्थाका लागि कार्यविधि बनाई आवश्यक सेवा खरिद गर्ने नीति लिइनेछ ।
२६. न्यायिक समितिलाई थप प्रभावकारी बनाउने नीति लिइनेछ ।

क) आर्थिक विकास:

१. कृषि:

- यस गाउँपालिकाको समृद्धिको आधार भएकाले यस क्षेत्रमा कृषिको महत्व उल्लेखनिय छ । तसर्थ कृषि उत्पादनमा बृद्धि गरी राष्ट्रिय लक्ष्य प्राप्त गर्न निम्न अनुसारका नीतिहरू अवलम्बन गरेको छ ।
१. “ आर्थिक समृद्धिको पहिलो आधार कृषि” भन्ने मुल नाराका साथ गाउँपालिकाका क्षेत्रको सम्भाव्यता अध्ययन गरी कृषि उत्पादनमा व्यावसायिक, आधुनिककरण ,यान्त्रिककरण तथा बजारीकरण गरिनेछ ।
२. “कृषि पूर्वाधार सुनिश्चित बजार” भन्ने नारालाई आत्मसात गर्दै व्यावसायिक कृषि उत्पादन, प्रशोधन तथा बजारीकरण गरिने स्थल सम्म कृषि सडक सञ्जाल, सिचाइ आयोजना, कृषि संकलन केन्द्र र बजारीकरणका लागि प्रदेश सरकार र केन्द्र सरकार तथा विकास साभेदार निकायहरूसंग सहकार्य गरिनेछ।
३. भुगोल र हावापानी अनुकूल हुने कृषि प्रणाली लागु गरिनेछ । कृषि औजार, मल, वीउ विजन, र तालिमको प्रबन्ध मिलाइनेछ ।
४. अर्गानिक कृषि उत्पादन नीति अवलम्बन गरी कृषि पेशालाई सम्मानित, मार्यादित र कृषकलाई आत्मनिर्भर बनाई कृषिमा आश्रित जनताको जीवनस्तर सुधार गर्न नेपाल सरकार, प्रदेश सरकार तथा अन्य विकास साभेदार निकाय संगको साभेदारिमा कृषि क्षेत्रको विकासको नीति अवलम्बन गरिनेछ ।
५. तरकारी तथा अन्नबालीको भण्डारण गर्न सबै पक्षले सहभागितामा गाउँपालिका स्तरीय सीत भण्डार तथा गृह निर्माण प्रकृयाका लागि आवश्यक पहल गरिनेछ ।
६. विभिन्न उपभोग्य वस्तुहरूमा आत्मनिर्भर बन्न कृषि उत्पादन पकेट क्षेत्रहरूको निर्धारण गरी कृषि क्षेत्रको विकास लागि पहल गरिनेछ ।
८. कृषि अनुसन्धान केन्द्रको समन्वयमा कृषिका विविध विषयगत क्षेत्रको अध्ययन गर्ने कार्यलाई थालनी गरिनेछ ।
९. कृषि पूर्वाधार सडक, सिचाई, भण्डारण र संकलन केन्द्रलाई सुधार तथा विस्तार गर्न पहल गरिनेछ ।
१०. कृषि तथा पशु विमा कार्यक्रमलाई प्रभावकारी कार्यान्वयन गर्न आवश्यक पहल गरिनेछ ।
१३. कृषकहरूलाई आवश्यक पर्ने वीउ उत्पादनलाई बढावा दिन मुल विउबाट विउ उत्पादन कार्यक्रममा प्रोत्साहन दिई उन्नत वीउ वितरण र पशुको नस्ल सुधारको अनुदानको व्यवस्था गरिने छ ।
१४. प्रधानमन्त्री कृषि आधुनिककरण परियोजनालाई प्रभावकारी कार्यान्वयन गरिनेछ ।
१५. उच्च मूल्यका कृषि वस्तु उत्पादन र बजार व्यवस्थापनमा विषेश जोड दिइनेछ ।

१६. एक गाउँ एक नमुना कृषि उत्पादन ब्लक तथा कृषि पकेट क्षेत्र निर्धारण गरी कृषि जन्य वस्तुको निःशुल्क व्यापारलाई प्रोत्साहन गर्ने नीति अवलम्बन गरिनेछ । गाउँपालिकाको माथिलो भुभागलाई अलैची पकेट क्षेत्र, तल्लो भुभागलाई आँप, कागति तथा अन्य सम्भाव्य फलफूल पकेट क्षेत्रको रूपमा विकास गर्न नेपाल सरकार, प्रदेश सरकार तथा विकास साभेदार निकाय संगको सहकार्य गर्ने नीति लिइनेछ । तरकारी पकेट क्षेत्रको सम्भाव्यता अध्ययन गरी लागु गरिनेछ ।

१७. दुग्ध उत्पादनका लागि विशेष नीति अवलम्बन गरी दुग्ध जन्य उद्योगलाई प्रोत्साहित गरिनेछ ।

१८. पशु नस्ल सुधारका लागि कृत्रिम गर्भाधान कार्यक्रम संचालन गरिनेछ । पशु आहारका लागि घाँस खेतीको कार्यक्रम संचालन गरिनेछ । पशु स्वास्थ्यका लागि औषधी उपचारको व्यवस्था गरिनेछ । उत्पादित पशुपंछी जन्य उत्पादनको उचित बजारीकरणको प्रबन्ध मिलाईनेछ । कृषक तथा पशु स्वास्थ्य सेवा प्राविधिकहरुको क्षमता अभिवृद्धि कार्यक्रम संचालन गरिनेछ ।

१९. गाउँपालिका भित्रका पशुपंक्षी फर्म, मासु पसल, एग्रोभेट पसलहरु दर्ता गरी नियमन गरिनेछ ।

२०. स्वच्छ र स्वस्थ मासु उपभोक्ता सम्म पुऱ्याउन आधुनिक पशु बधशाला निर्माण प्रकृया अगाडि बढाइनेछ ।

२०. एक गाउँ एक कृषि तथा पशु प्राविधिक कार्यक्रमलाई बढावा दिइनेछ ।

२२. कृषि पर्यटन क्षेत्रको अवधारणालाई बढावा दिइनेछ ।

२३. कृषि जैविक विविधता संरक्षणका लागि लोपोन्मुख जातहरुको विस्तार तथा संरक्षण गरिनेछ ।

२४. कृषि उत्पादन वृद्धिका लागि साना सिचाई आयोजनाहरुलाई निर्माण र मर्मतमा विशेष जोड दिनेछ ।

२५. अर्गानीक तरकारी खेती तथा वाली र फलफूल उत्पादन कार्यक्रम लाई विशेष जोड दिइनेछ ।

२६. युवाहरुको बढ्दो वैदेशिक पलायनलाई निरुसाहित गर्दै कृषि क्षेत्रमा आकर्षण बढाउन लगानिमा आधारित अनुदान साभेदारिको व्यावस्थ गर्ने नीति बनाई कार्यान्वयन गरिनेछ ।

२. औद्योगिक नीति:

यस गाउँपालिकामा परम्परागत कुटीर उद्योग बाहेक कुनै पनि उद्योग धन्दा संचालनमा नरहेको र उद्योग क्षेत्रमा न्यून लगानि रहेकाले प्राप्त श्रोत साधनको समुचित प्रयोग गरी राष्ट्रिय औद्योगिक नीति लाई टेवा पुग्ने गरी देहायका नीतिहरु अवलम्बन गरिएको छ ।

१. साना तथा घरेलु उद्योगहरुलाई विकास एवम् विस्तार गर्न विभिन्न किसिमका व्यावसायिक सिपमूलक तालिमहरुको व्यवस्था यसै वर्ष देखि सुरु गरिने छ ।

२. मझौला तथा ठुला उद्योगहरुको स्थापना गर्न नेपाल सरकारको औद्योगिक नीति अनुरूप विभिन्न कार्य अधि बढाइनेछ । साना तथा मझौला उद्योग ग्राम स्थापनाका लागि सम्भाव्यता अध्ययन गरी लगानि कर्तालाई प्रोत्साहन गरिनेछ ।

३. खानीजन्य उद्योग (निलम, फलाम, तामा) को पहिचान र उत्खननका लागि सम्भाव्यता अध्ययन गर्ने नीति अवलम्बन गरिने छ । यस कार्यका लागि प्रदेश सरकार, नेपाल सरकार तथा सम्बद्ध निकाय संग सहयोगका लागि अनुरोध गरिनेछ ।

४. कृषि क्षेत्रमा लगानी प्रवर्द्धन गर्न र कृषि र जडिबुटी जन्य उद्योगहरु संचालन गर्न चाहाने उद्योगिहरुलाई ५ वर्ष सम्मको व्यावसायिक कर मिनाहा गर्नुका साथै कृषि जन्य उत्पादनमा निकासी कर लगाइने छैन ।

५. यहाँका खोलानाला बाट उत्पादन हुन सक्ने विद्युत उत्पादनमा लगानी कर्ता सँग मिलेर सहज बातावरण निर्माण गरिनेछ ।
६. खनिज जन्य उद्योगहरु संचालन गर्दा लाग्ने उत्पादन चरणभन्दा पूर्वको अवस्थामा कुनै कर लगाइने छैन ।
७. उद्योग क्षेत्रमा सबैभन्दा बढि लगानी कर्तालाई पुरस्कृत तथा सम्मान गर्ने व्यवस्था मिलाइने छ ।
८. लघुउधम विकास तालिम मार्फत उधमिहरु सिर्जना गरी उधमशीलतामा आकर्षित गर्ने नीति लिइनेछ ।
९. गाउँपालिका स्तरीय औद्योगिक नीति बनाई उद्योग वाणिज्य क्षेत्रमा नीजी सार्वजनिक लगानिमा आकर्षण तथा संरक्षणको व्यवस्था मिलाइने छ ।

३. संस्कृति तथा पर्यटन प्रवर्द्धन

पर्यटकीय क्षेत्रहरुको पहिचान गरी पर्यटकीय पूर्वाधारहरुको निर्माण गर्दै लैजाने नीति लिइएको छ । यस क्षेत्रमा रहेका पर्यटकीय स्थलहरु जस्तै: मदानताल, नाकेगुफा, बुकिमालिका, अधिकारी देवता, धौलापडा मन्दिर, फुलेचौर, ठुलिछडि भरना, मालिका मन्दिर, विजारे चौर जस्ता प्राकृतिक तथा धार्मिक पर्यटकीय क्षेत्र को संरक्षण र संवर्द्धन गर्दै लैजाने कार्यक्रमहरु सञ्चालन गरिने छ ।

- ऐतिहासिक, पुरातात्विक , धार्मिक, सांस्कृतिक महत्त्वका सम्पदाहरुको पहिचान , संरक्षण र सम्वर्द्धन गर्ने नीति लिइएको छ ।
- यस गाउँपालिकाभित्र रहेका विभिन्न जातजातिहरुको मौलिक संस्कृति ,भाषा, भेषभूषा र सभ्यताको संरक्षण तथा सम्वर्द्धनका साथै वाजा संरक्षण कार्यक्रम सञ्चालन गरिने छ ।
- आर्थिक सम्वृद्धिका लागि जनजाती भाषा तथा संस्कृती संरक्षणमा विशेष कार्यक्रम संचालन गरिने छ ।
- कर्णाली प्रदेशका पर्यटकिय स्थानहरुसँग समन्वय गरी ठाटीकाँध गाउँपालिकाको विजारे चौर, मदानताल, लाटामन्दिर, धौलापडा गुफा, नाके गुफा, ठुलछडी, भिमपाईला गुफा क्षेत्रलाई पर्यटन विकास एवं विस्तारका लागि विभिन्न संघ संस्था सँग समन्वय स्थापना गरी प्रवर्द्धन गर्न पहल गरिनेछ ।
- गाउँपालिका भित्र रहेका सबै मठ मन्दिरहरुलाई व्यवस्थित गरिनेछ । मन्दिरहरुको संरक्षण, मर्मत संभार मा विशेष व्यवस्थापन गरिनेछ ।
- विचारे चौर, मदान ताल, जौवाया क्षेत्रलाई पिकनीक स्पोट निर्माण साथै पर्यटकिय क्षेत्रको रुपमा विकास गर्ने नीति लिइनेछ ।
- ग्रामिण पर्यटकिय पदमार्ग निर्माण गर्दै जनजातिको बाहुल्यता रहेको धनकोट र
- खुडखुडिमा मगर संस्कृति भल्कने खालका भेषभुषा तथा संस्कृति संरक्षणका कार्यक्रमहरुलाई प्रवर्द्धन गरिनेछ ।
- स्थानीय वाजा तथा पन्चेवाजाको महत्त्वलाई ध्यानमा राखि यी वाजाहरुको संरक्षणता संवर्द्धन गर्ने नीति लिइनेछ ।

४. वातावरण संरक्षण

१. प्राकृतिक सम्पदाको संरक्षण गर्दै सार्वजनिक जग्गाहरुमा वन विस्तार गरी सम्पूर्ण क्षेत्रधिकार भित्रका सामुदायिक वनहरुको स्वामित्व ग्रहण गरिनेछ ।

२. तालतलैया, पार्क हरियालीलाई विशेष जोड दिइनेछ ।
३. धार्मिक तथा पुरातात्विक स्थानहरुको खोज, पहिचान, संरक्षण तथा प्रचार प्रसारमा पहल गरिनेछ ।
४. बजारको सौन्दर्य तथा जनसंख्यामा समेत प्रतिकूल असर पर्ने किसिमले अव्यवस्थित र छाडा रुपमा रहने चौपायाहरुको नियन्त्रणका लागि कान्जीहाउस लाई व्यवस्थित रुपमा संचालन गरिनेछ ।
५. बजारका मुख्य सडक लगायतका थप सडकको स्तर उन्नती गर्दै, सडक किनारामा अनिवार्य वृक्षारोपणका कार्यलाई थप ग्राह्यता दिइनेछ ।
६. जलवायु परिवर्तनको प्रभावलाई न्यूनीकरण गर्न सरोकारवालाहरुको समन्वयमा कार्यक्रम संचालन गरिनेछ ।
७. सामुदायिक वन उपभोक्ता समितिहरुलाई विभिन्न जनचेतना जगाउने जस्ता कार्यक्रमहरुमा संलग्न गराइनेछ ।
८. योजना छनोट तथा संचालन गर्दा बालमैत्रि र वातावरण मैत्रि बनाउने नीति प्रभावकारी रुपमा कार्यान्वयन गरिनेछ ।
९. उद्योग संचालनका लागि वातावरणीय पक्षलाई ध्यान दिइनेछ र स्थापित उद्योगलाई वातावरणीय पक्षमा सुधारका लागि प्रभावकारी कार्य गर्न प्रोत्साहन गरिनेछ ।
१०. एक व्यक्ति एक विरुवा भन्ने नीतिलाई वार्षिक कार्यक्रम सञ्चालनका रुपमा ल्याइनेछ ।
११. एक गाउँ एक उद्यान कार्यक्रम लाई अगाडि बढाइनेछ ।
१२. बाल उद्यान निर्माणमा जोड दिइनेछ ।
१३. वैकल्पिक उर्जाको प्रयोगलाई जोड दिइनेछ ।
१४. घरलगायतका पूर्वाधार निर्माणमा १ घर २ विरुवा नीतिलाई अवलम्बन गरिनेछ । नक्सा पास प्रक्रियामा समेत त्यसलाई अनिवार्य बनाइनेछ ।
१५. प्राकृतिक मुल संरक्षण तथा नदिनालाको संरक्षमा विशेष ध्यान दिइनेछ ।
१६. राष्ट्रिय र सामुदायिक वन दुबैलाई एकिकृत वन विकासको माध्यमबाट हराभरा र उपयोगी बनाइनेछ ।
१७. जलचर तथा जलिय जैविक विविधता को संरक्षण र संवर्द्धन गर्न आवश्यक कानून बनाई व्यवस्थित गरिनेछ ।
१८. एक जनप्रतिनिधि एक हरियाली नीति अवलम्बन गरिनेछ ।
१९. विकास साभेदारी निकायहरुको लगानि साभेदारितामा एक वडा एक वन नर्सरी निर्माण गर्ने नीति लिइनेछ । रैथानी विरुवाहरुको संरक्षणमा विपेश जोड दिइनेछ ।
२०. जनसंख्या वृद्धिकाकारण वढ्दो वनजंगल फडानीलाई रोक्न तथा उर्जाको मागलाई व्यवस्थापन गर्न गोबर ग्यास उत्पादनका लागि पहल गरिनेछ ।

५. सहकारी

- यस गाउँपालिकालाई सहकारी मैत्री गाउँपालिकाको रुपमा विकास गर्न आवश्यक रहेको र गाउँमा छरिएर रहेको पुजीलाई एकिकृत गरी वेरोजगार महिला तथा युवाहरुलाई रोजगारि सिर्जना गर्दै देशविकासको मुल धारमा ल्याउन आवश्यक रहेकाले देहाय बमोजिका नीतिहरु अवलम्बन गरिएको छ ।
- एक घर एक सहकारी सदस्य नीतिलाई कार्यान्वयनमा ल्याइनेछ ।

- सहकारी नीति अर्न्तगत सहकारीका रुपमा कृषि, पशुपालन र पशुजन्य उद्योगहरुलाई प्रोत्साहन गरिनेछ ।
- साना बचत तथा आयआर्जन, कुटिर उद्योगहरु, कषिजन्य उद्योगहरुमा सहकारी क्षेत्रको लगानी बढाइनेछ ।
- यस गाउँपालिका भित्र रहेका सहकारीहरुलाई प्रवर्द्धन गर्न लेखा व्यवस्थापन लगायतका तालिमहरु संचालनमा ल्याइनेछ ।
- सहकारी क्षेत्रको विकासका लागि निरन्तर रुपमा सहकारीहरुको अनुगमन तथा नियन्त्रण गरिनेछ ।
- सहकारी क्षेत्रमा खुतुर्के बचत,सानो बचत,वाल बचत,दैनिक बचत,वृद्ध बचत,मौसमी बचत तथा महिलाहरु बाट गरिने विभिन्न घरायसी बचत हरुलाई एकिकृत गरी मुल पूँजीको रुपमा विकास गरी लगानीमा विस्तार गरी आय आर्जनमा टेवा पुग्ने खालका कार्यक्रमहरु संचालनमा ल्याइनेछ ।
- सहकारीलाई प्रवर्द्धन र विकास गर्न यस गाउँपालिकामा छुट्टै शाखा खोली कर्मचारीहरुलाई व्यवस्थापन गरिनेछ ।
- युवा मैत्री सहकारी अभियानको खाँचो रहेकाले अधिकांश सहकारी क्षेत्रहरुमा युवाहरुलाई परिचालन गरिनेछ ।
- सहकारी मार्फत जैविक कृषि पर्यटनको प्रवर्द्धन गरिनेछ ।
- सहकारी मार्फत यस गाउँपालिकाले आर्थिक समृद्धि प्राप्त गर्न सक्ने सम्भावना रहेकाले साना सहकारीहरुलाई एकिकृत गर्दै पुजी विस्तार र परिचालनमा जोड दिइनेछ ।
- नेपाल सरकारले निर्धारण गरेका विभिन्न सहकारी नीति कार्यक्रम तथा आर्थिक सहयोगलाई समुचित रुपमा पालन तथा उपयोग गर्दै लगिनेछ ।
- यस क्षेत्रमा उर्जा समस्या रहेकाले विद्युत सहकारीको माध्यमबाट यसै वर्षबाट विद्युत सहकारी मार्फत विद्युत उत्पादन विस्तार तथा वितरण गरिनेछ ।
- गाउँपालिका भित्रका कृषि तथा पशु समूहहरुलाई सहकारीमा रुपान्तरण गर्ने नीति अवलम्बन गरिनेछ ।

ख) सामाजिक क्षेत्र

१. शिक्षा

१. गाउँपालिका स्तरीय शिक्षा ऐन तथा कार्यविधि तयार गरी सोही कार्यविधि वमोजिम शैक्षिक शुधारका कार्यक्रमहरु अगाडि बढाईने छ ।
२. गाउँपालिकालाई पूर्ण साक्षरताको गुणस्तर कायम गर्न थप अनौपचारिक कक्षाहरु संचालन गरिनेछ । अनौपचारिका तथा साक्षरता कक्षा संचालनका लागि प्रदेश सरकार संग सहकार्य गरिनेछ ।
३. गाउँपालिकामा रहेका वालविकास केन्द्रहरु र सामुदायिक विद्यालयहरुको भौतिक निर्माण व्यवस्थापनलाई प्राथमिकतामा राखि बजेट विनियोजन गरिने छ ।
४. विद्यार्थी संख्याका आधारमा गाउँपालिका स्तरीय दरवन्दी सृजना गरी वितरण गर्ने कार्यको प्रारम्भ गरिने छ ।
५. सामुदायिक विद्यालयहरुमा शैक्षिक सामाग्री तथा खेल सामाग्री उपलब्ध गराउने नीति लिइने छ ।
६. बालमैत्रि गाउँपालिका निर्माणको कार्यलाई पूर्णता दिइनेछ ।

७. विद्यालय केन्द्रित सामुदायिक स्वास्थ्यको अवधारणा अनुरूप गाउँपालिका स्तरीय बाल क्लव र विद्यालय स्तरीय बाल क्लवहरुको नाममा सरसफाई कोष स्थापना गरी संचालनमा ल्याइने छ।

८. विद्यालयमा लागुपदार्थ दुर्व्यसनी विरुद्ध अभियान, बाल क्लव क्षमता विकास कार्यक्रम, शिशु स्याहार सम्बन्धि अभिमुखिकरण तथा विद्यालय भर्ना अभियानलाई अगाडि बढाइने छ।

९. सामुदायिक विद्यालयबाट एस.ई.ई. मा सर्वोत्कृष्ट अंक प्राप्त गर्ने बालबालिकालाई पुस्कृत गर्ने नीति अवलम्बन गरिनेछ।

१०. पिछडिएको वर्गबाट सर्वोत्कृष्ट अंक ल्याई उत्तीर्ण हुने एक जना छात्र छात्रालाई उच्च शिक्षा अध्ययनका लागि एकमुष्ट रुपमा सहयोग उपलब्ध गराइनेछ।

११. एक ठाउँ एक प्रविधि शिक्षा नीतिलाई अवलम्बन गरिनेछ।

१२. पाठ्यक्रम सुधार गरी अनिवार्य अंग्रेजी शिक्षाको शुरुवात गरिनेछ।

१३. सामुदायिक विद्यालयहरुमा शिक्षक विद्यार्थी अनुपात नमिलेका ठाउँमा दरबन्दी मिलान गर्दै कार्यक्रमलाई अगाडि बढाइनेछ। अति न्यून विद्यार्थी रहेका विद्यालयहरुलाई नजिक विद्यालयमा मर्ज गरी शिक्षक दरबन्दी समेत मिलान गरिनेछ।

१४. निजी क्षेत्रद्वारा संचालित सबै शिक्षण संस्थाहरुलाई करको दायरामा ल्याइनेछ। न्यूनतम पारिश्रमिक नदिई अध्यापन गराउदै आएको पाईएमा वा विभिन्न बाहानामा शुल्क लिने तर सुविधा नदिने गरेको देखिएमा छानविन गरी कारवाही समेत गरिनेछ।

१५. विद्यालयको सम्पूर्ण शैक्षिक प्रगति तथा अन्य क्रियाकलापहरुलाई मूल्याङ्कनको आधारमा थप सहयोग बृद्धि गर्दै जाने नीति लिईनेछ। अनिवार्य अंग्रेजी शिक्षा लागु गर्नुभन्दा पूर्व बालशिक्षाका अद्यापन गराउने बालविकास केन्द्रका शिक्षक र कम्तिमा पनि २ जना प्रावि तह वा अंग्रेजि भाषामा दखल राख्ने शिक्षकलाई अनिवार्य तालिमको व्यवस्था गरिनेछ।

१६. शैक्षिक अवलोकन भ्रमणका लागि आवश्यक व्यवस्था मिलाइनेछ।

१७. यस गाउँपालिकाको शैक्षिक आवश्यकतालाई ध्यानमा राख्दै उच्च शिक्षा संचालन गर्न सक्ने सामुदायिक विद्यालयहरुलाई एकमुष्ट अनुदान मिलाइनेछ।

१८. विद्यालय तहमा कार्यरत कर्मचारीहरुलाई समते अन्य कर्मचारी सरहको सुविधा दिदै समान व्यवहार गर्ने नीति मिलाइनेछ।

१९. एक वडा एक नमूना विद्यालय कार्यक्रमलाई निरन्तरता दिइनेछ।

२०. सामुदायिक अध्ययन केन्द्रको विकासलाई निरन्तरता दिइनेछ।

२१. सामुदायिक विद्यालयको शिक्षाको गुणस्तरलाई सुधार गर्न विद्यालय पूर्वाधार सुधार कार्यक्रम लागु गरी कार्यन्वयन गर्न प्रदेश सरकार संग पहल गरिनेछ।

२२. शिक्षा क्षेत्रको गुणस्तर सुधारका लागि शैक्षिक क्षेत्रमा नवीनतम् प्रविधिको विकास गर्ने नीति अवलम्बन गरिनेछ।

२. स्वास्थ्य:

१. गाउँपालिका लाई पूर्ण खोप युक्त गाउँपालिका घोषणा तर्फ उन्मुख गराइनेछ।

२. गाउँ स्वास्थ्य क्लिनिकको अवधारणा अनुरूप ठाटीकाँध गा.पा.का सबै वडारुमा गाउँ स्वास्थ्य क्लिनिक संचालन गरिनेछ।

३. स्वास्थ्य क्षेत्रमा स्वास्थ्य स्वयंसेविकाको योगदानको उच्च मुल्याङ्क गर्दै महिला स्वास्थ्य स्वयंसेविका वीउ पुजीकोष स्थापना गरिनेछ ।
४. भविष्यमा आईपर्न सक्ने विविध दैविक प्रकोप नियन्त्रणका लागि बजेट व्यवस्था गरिनेछ ।
५. पोलियो खोप, भिटामिन ए कार्यक्रम, एच.आइ.भि एडस र लागुपदार्थ दुव्यसनी नियन्त्रणको लागि स्थानीय संघ सस्थाहरु सँग समन्वय गरी कार्यक्रम संचालन गरिनेछ ।
६. सबै स्वास्थ्य चौकी तथा उपस्वास्थ्य चौकीको स्तर बुद्धि गर्ने कार्यलाई निरन्तरता दिइनेछ ।
७. गाउँ स्वास्थ्य क्लिनिक संचालनका लागि स्वास्थ्य सेवा विभाग र गाउँपालिका विचको साभेदारिलाई निरन्तरता दिइनेछ ।
८. गाउँक्षेत्रका महिलाका लागि विशेष मातृ शिशु स्याहार कार्यक्रम ल्याइने छ ।
९. स्वास्थ्यमा सबैको पहुच पुर्‍याउन विपन्न सबै बस्तीहरुमा एम्बुलेन्स सेवा पुग्ने गरी पूर्वाधार निर्माण समेत गरिनेछ ।
१०. कम्तीमा २५ सैया सम्मको अस्पताल स्थापना गर्न पहल गरिनेछ । सो कार्यका लागि नेपाल सरकार, प्रदेश सरकार तथा विभिन्न संघ संस्थाको सहयोग समेत लिइनेछ ।
११. जिर्ण भएका स्वास्थ्य केन्द्रहरुको मर्मत सम्भार गरी संचालनमा ल्याइनेछ ।
१२. विभिन्न ठाउँहरुमा घुम्ति सेवा समेत संचालन गरिनेछ र खोप केन्द्रलाई व्यवस्थित बनाइनेछ ।
१३. कुपोषण भएका बच्चाहरुको पहिचान गरी निशुल्क उपचारको व्यवस्था मिलाइनेछ ।
१७. अति विपन्न र उपचारबाट बञ्चित घर परिवारहरुलाई स्वास्थ्यमा थप सहयोग गर्ने नीति लिइनेछ ।
१८. किशोर किशोरीहरुलाई प्रजनन शिक्षाका कार्यक्रमहरु अगाडि बढाइने छन् ।
१९. स्वास्थ्य क्षेत्रमा सहयोगको लागि छुट्टै कोषको व्यवस्था गरिनेछ ।
२०. सुरक्षित मातृशिशु सेवाका कार्यक्रम ल्याइनेछ ।
२१. सुनौला हजार दिनको कार्यक्रमलाई निरन्तरता दिइनेछ ।

३. खानेपानी तथा सरसफाई

नेपालको संविधानमा समेत खानेपानीलाई जनताको मौलिक हकको रूपमा स्थापित गरिसकेको छ प्रचुर सम्भावनाका बावजूद पनि यस गाउँपालिकामा अधिकांश जनता शुद्ध खानेपानीको पहुचबाट वन्चित रहेका छन् तसर्थ जनताको घरदैलोमा खानेपानको पहुच पुर्याई जनसेवा गर्ने अभियानलाई सफलता दिन निम्न नीति हरु अवलम्बन गरिएको छ ।

- पानीका मुल मुहान र श्रोतलाई संरक्षण गर्ने नीति लिइनेछ ।
- स्वच्छ पिउने पानी व्यवस्थापनको लागि **मुहान देखी मुख सम्म सरसफाई** कार्यक्रम बनाई कार्यान्वयन गरिनेछ ।
- विभिन्न सामाजिका संस्थाहरु सँग सहकार्य गरी विभिन्न आयोजनाहरु संचालनमा ल्याइनेछ ।
- मुहानमा पानीको श्रोत बढाउन ठुला क्षमताका संकलन पानी टेङ्गीहरु निर्माण गरिनेछ ।
- अधिकांश खानेपानीका आयोजनाहरुलाई लागत सहभागिताका आधारमा निर्माण गर्ने नीति लिइनेछ
- जनताको पहिलो आवश्यकता खानेपानी र सिंचाई रहेकाले खानेपानीलाई पहिलो प्राथमिकतामा राखि सिंचाइलाई निरन्तरता दिइनेछ ।

- सम्पन्न हुन वाकि रहेका र सम्पन्न हुन नसकेका आयोजनाहरूलाई सम्पन्न गराउन आवश्यक कदम चालिनेछ ।
- ठाटीकाँध खानेपानी आयोजना र प्याडुली खानेपानी आयोजनालाई उपभोग्य मुलक आयोजना बनाई उपयोगको आधारमा शुल्क निर्धारण गर्ने नीति लिइनेछ ।
- पुराना आयोजनाहरूको मर्मत सम्भार लाई विशेष जोड दिइनेछ ।
- पानीको मुल तथा सरसफाईमा विशेष जोड दिइनेछ ।
- धारा वितरण र फोहो मैला व्यवस्थापनलाई संगसंगै लगिनेछ ।
- पूर्ण सरसफाईको अभियानलाई यसै मार्फत संचालन गरिनेछ ।
- खानेपानीको समस्यालाई समाधान गर्न लिफ्ट प्रविधिबाट खानेपानी योजना संचालनका लागि सम्भाव्यता अद्यान गरिनेछ ।

४. फोहोरमैला व्यवस्थापन

१. वातावरण प्रदुषण गर्ने ठुला उद्योगहरूलाई प्रदुषण करको दायरामा ल्याई कुटिर उद्योगहरूलाई प्रोत्साहन गरिनेछ ।
२. गाउँपालिकाले गर्दै आएको सरसफाई काम सार्वजनिक निजी साभेदारीको अवधारणा अनुरूप संचालन गर्ने नीति लिइनेछ ।
३. पूर्ण सरसफाई (पोष्ट ओ.डि.एफ.) कार्यक्रम संचालनमा ल्याइनेछ ।
४. फोहोरमैला व्यवस्थापन, दिसाजन्य लेदो पदार्थ व्यवस्थापन, पशुजन्य फोहोरमैला व्यावस्थापन, ल्याण्ड फिल्ड साईड निर्माण जस्ता कार्यलाई, संघ संस्था, व्यक्ति वा कार्यालय समेत मिलेर अगाडि बढाइनेछ ।
५. घरधुरी तहमा फोहोर वर्गीकरण तथा कम्पोस्ट मल बनाउने तालिमलाई निरन्तरता दिइनेछ ।
६. संस्थाजन्य फोहोर जस्ता हानिकारक फोहोरहरूको व्यवस्थापनमा स्थानीय निजी साभेदारहरूसँग सहकार्य गरिनेछ ।
७. प्रदुषण गरे प्रदुषकले तिर्नु पर्दछ । (Polluters pay principle) र प्रदुषण हटाउदा पनि फाइदा हुन्छ (Pollution preventers Grain) भन्ने सिद्धान्तलाई फोहोर सँग जोडी स्थानीयकरण गरिनेछ, र सघन सरसफाई पद्धतिलाई अबलम्बन गर्दै कार्यक्रम अगाडि बढाइनेछ ।
८. कार्यालय परिसरलाई पूर्ण प्लाष्टिक मुक्त क्षेत्र घोषणा गरी शहरी वातावरणलाई स्वच्छ राख्न २० माइक्रोन भन्दा तलका प्लाष्टिक भोला निषेध गर्ने र अन्य प्लाष्टिक भोलाहरू लाई निरुत्साहित गरिनेछ ।
९. वातावरण तथा फोहोरमैला व्यवस्थापन लाई एकिकृत रूपमा विकाश गर्ने नीति लिइनेछ ।
१०. सार्वजनिक शौचालयहरू निर्माण र व्यवस्थापन गरिनेछ ।
११. प्लाष्टिक रहित गाउँपालिका निर्माण गर्न विशेष कार्यक्रम ल्याइनेछ ।
१२. व्यक्तिगत तथा घरायसि सरसफाईमा व्यवहार परिवर्तनका लागि सामुदायिक सचेतना तथा नागरिक शिक्षा कार्यक्रम संचालनमा ल्याउन पहल गरिनेछ ।

५. खेलकुद तथा मनोरञ्जन

यस गाउँपालिका भित्र खेलकुद क्षेत्रको विकास गर्न आवश्यक रहेकाले **“हाम्रो अनुदान स्वस्थ जीवनको सान”** भन्ने उक्तिलाई चरितार्थ गर्दै समर्ग खेलकुद क्षेत्रको विकास गर्न आवश्यक भएकाले नेपाल सरकारको राष्ट्रिय खेलकुद विकास नीतिलाई टेवा पुगोस भन्ने उद्देश्यले निम्न नीतिहरु अवलम्बन गरिएको छ ।

- स्वस्थ शारीरिक विकासका लागि खेलकुदलाई एउटा सवल माध्यम बनाई निरन्तर विकासमा जोड दिइनेछ ।
- विभिन्न किसिमका खेलकुद सँग सम्बन्धि कार्यक्रमहरु संचालनमा ल्याइनेछ ।
- प्रथम अध्यक्षकप प्रतियोगिताको सुभारम्भ गरी निरन्तरता दिइनेछ ।
- सबै तहका विद्यालयहरुका खेलकुद विकासलाई विशेष जोड दिई खेलकुदका कार्यक्रमहरु संचालनमा ल्याउनुका साथै खेलकुदका सामाग्रीहरु उपलब्ध गराइनेछ ।
- विद्यालय स्तरिय र वडा स्तरिय विभिन्न खेलकुदका कृयाकलापहरु संचालन गरी खेलकुदलाई प्रतिस्पर्धी बनाइनेछ ।
- यस गाउँपालिकाबाट राष्ट्रिय प्रतिभाहरु उत्पादन गरी राष्ट्रिय तथा अन्तराष्ट्रिय स्तरमा प्रतिशप्रर्धि बनाउन र खेलाडिलाई प्रोत्साहान गर्न विशेष शुविधाहरु उपलब्ध गराइनेछ ।
- राष्ट्रिय र अन्तराष्ट्रिय विजेताहरुलाई विशेष सम्मानको कार्यक्रम आयोजना गरिनेछ ।
- कवर्ड हल निर्माण र ठुला खेलमैदान निर्माण लाई ध्यान दिइनेछ ।
- खेलकुद सँग सम्बन्धित क्लब तथा सस्थाहरुलाई सुदृढ गरिनेछ ।
- स्थानीय यूवा तथा बालकलवहरु मार्फत खेलकुद सम्बन्धि कृयाकलाप संचालन गर्ने नीति ल्याइनेछ ।

६. लैंगिक समानता र समावेसीकरण तथा सामाजिक विकास

१. सामाजिक परिचालन मार्फत समुह तथा समुदाय परिचालनलाई निरन्तरता दिइनेछ ।
२. टोल विकास संस्था नागरिक सचेतना केन्द्र लगायत समुदायमा आधारित अन्य संस्थाहरुको क्षमता विकासका कार्यक्रमलाई जोड दिइनेछ ।
३. सामाजिक परिचालन द्वारा ग्रामिण गरिवी न्यूनीकरणका लागि जनसहभागितामा आधारित आयआर्जन समबन्धि कार्यक्रम संचालनमा ल्याइनेछ ।
४. सामाजिक सुरक्षा अर्न्तगत प्रदान गरिने सामाजिक सुरक्षाको रकम व्यवस्थित र प्रभावकारी वितरणका लागि क्रमश वैक प्रणाली द्वारा गर्दै लगिने छ ।
५. आदिवासि, जनजाती, दलित, पिछडावर्ग ,महिला जस्ता पछाडी पारिएको वर्गलाई योजना छनौट देखि प्रतिफल वितरण सम्मका चरणहरुमा न्याय संगत तरिकाबाट सहभागि गराइनेछ ।
६. अपाङ्ग भएका व्यक्तिहरुलाई सेवामा विशेष प्राथमिकता दिई सिफारिस लगायतका सेवामा सुविधाहरु नि.शुल्क उपलब्ध गराउने नीतिलाई निरन्तरता दिइएकोछ ।
७. परिपक्क भइसकेका ना.स.के लाई सहकारीमा रुपान्तरण गरिने नीतिलाई अवलम्बन गरिनेछ ।
८. समाजमा पिछडिएका, विपन्न महिलाहरुको आय आर्जनमा सुधारल्याई जिवनस्तर सुधार गर्न विभिन्न आयमुलक कार्यक्रमहरु संचालन गरिनेछ ।

९. सामाजिक मूल्य र मान्यतालाई कायम गर्दै सामाजिक मेलमिलाप केन्द्रहरूको स्थापना गरी थप सशक्त र सुदृढ गराइने छ । यसका लागि आवश्यक बजेटको व्यवस्था समेत गरिनेछ ।
१०. ग्रामिण क्षेत्रमा विपन्न महिलाहरूको जीवनस्तर सुधार गर्न विशेष सहयोग कार्यक्रम संचालन गरिनेछ ।
११. घरेलु हिंसा विरुद्धको ऐन र राष्ट्रिय कार्ययोजना २०६६ अनुसार लैंगिक हिंसाविरुद्ध ग्रामिण स्तरिय कार्यक्रमहरूमा सहकार्य गरिनेछ ।
१२. गाउँपालिकाको कार्यक्रम तथा बजेट विनियोजन गर्दा लैंगिक समानतालाई प्राथमिकतामा राखिनेछ ।
१३. गाउँपालिका क्षेत्रमा हुने घरेलु हिंसा तथा लैंगिक हिंसालाई निरुसाहित गर्न जोड दिनेछ ।
१४. एकल महिलाहरूको सिप, दक्षता र संस्थागत क्षमता अभिवृद्धि गर्ने नीति लिइनेछ ।
१५. हिंसा, शोषण तथा अन्य पिडाबाट पिडित महिला तथा बालबालिकाहरूको सुरक्षा र हितमा ऐक्यबद्धता जनाउन कोषको स्थापना गरिनेछ ।
१६. गरिबि विरुद्ध महिला अभियान सुरु गरिनेछ ।
१७. लक्षित महिलाहरूका लागि आयमुलक तथा सिपमुलक तालिम संचालन गरिनेछ र उच्चमशिलनता विकासका लागि छुट्टै कोषको निर्माण गरिनेछ ।
१८. अन्तराष्ट्रिय नारी दिवस तथा तिज जस्ता महिलाहरूका विशेष कार्यक्रमलाई बजेटको व्यवस्था गरिनेछ ।
१९. निजामति सेवामा महिलाको पहुच बढाउन लोक सेवा कक्षाहरू संचालनमा ल्याइनेछ ।

७. पूर्वाधार विकास :

१. गाउँपालिकाको आवधिक योजना ग्रामिण यातायात गुरुयोजना, ढलनिकास गुरु योजना, विद्युत सहकारी अवधारणालाई पहिलो प्राथमिकतामा राखि योजना कार्यान्वयनमा ल्याइने छ ।
२. गाउँ, प्रदेश र केन्द्र सरकारको अन्तरसम्बन्धमा आधारित र अधिकतम लागत सहभागितामा संचालित आयोजनाहरूलाई प्राथमिकता दिइने छ ।
३. विशिष्ट प्रकारको प्रविधिको आवश्यकता पर्ने जटिल प्रकृतिका ठुला योजना बाहेकका आयोजनाहरू उपभोक्ता मार्फत निर्माण गर्ने नीति लिइने छ ।
४. साविकका तिन वटै गा.वि.स लकान्द्र, तोलिजैसी, विशालामा सामानुमातिक तवरबाट भौतिक निर्माणका कृयाकलाप संचालन गर्ने नीति लिइने छ ।
५. आ.व. २०७४/०७५ मा संचालनमा रहेका सडक तथा अन्य आयोजनहरूको काम बढी भएका योजनाहरूको प्राविधिक मूल्याङ्कनको आधारमा रकम भुक्तानी गर्ने व्यवस्था मिलाइनेछ ।
६. यस ठाटीकाँध गाउँपालिकाको भवन निर्माण मापदण्ड र आचारसंहितालाई संघीय मामिला तथा सामान्य प्रशासन मन्त्रालयले निर्धारण गरेको न्युनतम मापदण्ड लाई आधार मानेर व्यवस्थित बस्ति विकासको लागि परिमार्जन गरी लागु गरिनेछ ।
७. विकास निर्माणका कार्यहरूमा गुणस्तर कायम गर्न अनुगमन र निरीक्षण प्रणालीलाई प्रभावकारी बनाइने छ ।
८. गाउँपालिकाको व्यवस्थित ढल निकासको लागि शहरी विकास तथा भवन निर्माण विभागको सहकार्यमा तयार हुने ढल निकास गुरुयोजना अनुरूप कार्यक्रम बनाई कार्यान्वयन गर्ने नीति लिइने छ ।

९. पुराना भवनमा तला तप गर्ने योजनाका लागि प्राविधिक जोखिमको लेखा जोखा गरी इजाजत प्रक्रिया अघि बढाइनेछ ।

१०. भौतिक पूर्वाधार निर्माणको गुणस्तर परिक्षण गर्नका लागि जिल्ला प्राविधिक कार्यालय सँग सहकार्य गरी गाउँक्षेत्र भित्र हुने भौतिक पूर्वाधारहरूको गुणस्तरमा विशेष जोड दिईने छ ।

११. भुकम्प प्रतिरोधक भवन निर्माणको लागि प्रोत्साहन गर्न डकर्मीहरूलाई तालिम दिइने नीति लिइनेछ । नक्सा पास तथा भवन निर्माण प्रक्रियामा तालिम लिईएका डकर्मीहरूको प्रमाण पत्र राखेर निर्माण प्रक्रिया अघाडि बढाउने नीति लिईनेछ ।

१२. ठाटीकाँध गाउँपालिकामा क्रमिक रूपमा जनसंख्या वृद्धि तथा बढ्दो सहरीकरणलाई मध्य नजर राखि गाउँपालिका क्षेत्र भित्र व्यवस्थित वसोवास गराउने उद्देशले जग्गा विकास आयोजनालाई अगाडि बढाइनेछ ।

१३. योजना मर्मत सम्भारका लागि छुट्टै मर्मत सम्भार कोष खडा गरी संचालनमा ल्याइने छ ।

१४. सडक मापदण्ड स्वीकृत गरी कार्यक्रम अघि बढाइनेछ ।

१५. विकासमा सामाजिक संस्थाहरू सँग मिलेर सहकार्य गरिनेछ ।

१६. साना सिचाई आयोजनाहरूलाई निर्माण तथा मर्मत सम्भार गर्दै ठुला आयोजनाहरूको लागि सम्बन्धित निकाय बाट सम्बन्धन गर्न संघीय र प्रादेशिक योजनामा समाहित गर्ने प्रक्रिया अघि बढाइनेछ ।

१७. पानीको मुल संरक्षण गर्दै पानिका मुलका नजिक पोखरी निर्माण गरी पानी संकलन गर्दै सिचाई र खानेपानी सुविधा मिलाईने छ ।

१८. वायो इन्जिनियरिङलाई सबै योजनामा लागु गर्दै अघि लगिनेछ ।

१९. भवन निर्माण मापदण्ड तथा आचासंहिता लाई मन्त्रालयले तोके बमोजिमनै यसै आ.व बाट लागु गरिनेछ ।

२० नक्सा पास र नापिलाई यसै आ.व बाट व्यवस्थित गरिनेछ ।

२१. ठेक्का पट्टाबाट निर्माण गरिने निर्माण समाग्रीको खरिद प्रक्रियालाई इ.विडिङ्ग प्राणालीमा लगिनेछ ।

२२. आ.व. ०७४/०७५ मा पहिलो गाउँ सभाबाट छनोट भएका र दास्रो गाउँ सभाबाट कमागत रूपमा राखिएका सडकहरू तथा अन्य योजनाहरूको को निर्माण गर्दै जाने र तोकिएका सडक तथा योजनाहरूको प्राविधिक मूल्याङ्कनको आधारमा रकम भुत्तानी दिइनेछ ।

८. उर्जा तथा लघु जलविद्युत :-

देशविकासको मुल आधारको रूपमा रहेको विद्युत उर्जा लाई विस्तार गर्न यस गाउँपालिका अतिआवश्यक रहेकाले विद्युत सहकारीको माध्यमबाट यस क्षेत्रको उर्जा विकास गर्न आवश्यक देखिएको छ । उर्जाको विकास विस्तार तथा उपभोगलाई सँग सँगै अघि बढाउनको लागि निम्न नीतिहरू अवलम्बन गरिएको छ ।

- लघु जलविद्युत् आयोजना निर्माणका लागि आवश्यक पहल गर्ने नीति लिइनेछ ।
- भूतगाड खोला, रामगाड खोला जलविद्युत आयोजनाको लागि विस्तृत अध्ययन गरी आयोजना संचालन गर्ने कम्पनिलाई सहज वातावरण निर्माण गरिनेछ ।
- संचालनमा भएका वा जिर्ण भएका पेल्टिक सेटलाई मर्मत गरिनेछ । वैकल्पिक उर्जा स्रोतको पहिचान गरी उर्जा प्रवर्द्धन गर्ने नीति लिइनेछ ।
- विद्युत लाइनको विस्तारका लागि सम्बन्धित निकायसँग समन्वय गर्न आवश्यक पहल गरिनुका साथै विद्युत लाइन विस्तारमा लगानि समेत गरिनेछ ।
- सरकारी, निजी र साभेदारी क्षेत्रलाई उर्जा प्रवर्द्धनका लागि प्रोत्साहन गर्ने नीति लिइनेछ ।

- प्राथमिक स्वास्थ्य केन्द्र देखि ठाँटीकाँध बजार क्षेत्रमा सौर्य बत्ति जडान तथा अन्य बजार क्षेत्रमा क्रमशः सौर्य सडक बत्ती जडान कार्य अघि बढाइनेछ ।

९. संचार

भरपर्दा संचारको माध्यम नभएको यस गाउँपालिकामा संचार माध्यमलाई व्यवस्थित गराउने देहायका नीतिहरू अवलम्बन गरिनेछ ।

- यस गाउँपालिकाका नागरिकलाई सूचनामा सहज रूपमा पहुँच पुऱ्याउन एफ.एम स्थापनाका लागि सम्भाव्यता तथा साभेदारि अध्ययन गरिनेछ ।
- यस गाउँपालिका क्षेत्रभित्र landline विस्तारका लागि नेपाल दुरसञ्चार प्राधिकरणसँग सहकार्य र सम्वन्ध गरिनेछ ।
- GSM सेवा सहज संचालनका लागि यस वर्ष भित्र टावर निर्माण गर्न लगाइनेछ ।
- कार्यालय तथा वडाहरूलाई संचार सेवा सम्पन्न बनाइनेछ । साथै सबै वडाहरूमा नेटवर्किङ्ग सेवा विस्तार गरी राजश्व प्रणालीलाई विधुतीय संचार प्रणाली सँग आवद्ध गरिने छ ।
- आफ्नै भवन कार्यालय हाता भित्र निशुल्क वाइफाई सेवा संचालनमा ल्याइनेछ ।
- सबै वडा र स्वास्थ्य केन्द्रहरूमा वाइफाई सेवा संचालन गरिनेछ ।
- विद्यालयहरूमा समेत वाइफाई सेवा संचालन गरी शिक्षा क्षेत्रमा सुधार ल्याइनेछ ।
- स्थानीय स्तरमा छापामा तथा अनलाईन पत्रिका संचालनका लागि पहल गरिनेछ ।
- विधुतीय संचार प्रविधिलाई नीति अनुरूप नियमन/व्यवस्थापन गरिनेछ ।

१०. आर्थिक प्रशासन, राजश्व तथा कर प्रणाली

१. आन्तरिक आयको वृद्धि तथा दिगो विकासका लागि कर प्रशासनलाई व्यवस्थित बनाइनेछ ।
२. करको दायरा फराकिलो बनाउदै करका दरहरूमा समान्य हेरफेर गरिनेछ । अगामी आ.व. २०७५/०७६ देखि एकिकृत सम्पति कर लागु गरिनेछ ।
३. लेखा प्रणालीलाई थप व्यवस्थित गर्न प्रोडभावी लेखा प्रणालीको सुरुवात गर्ने कार्यमा आवश्यक तयारी गरिनेछ ।
४. व्यवसायिक कर संकलन ppp को अवधारणा अनुसार अगाडि बढाइनेछ ।
५. एकिकृत सम्पति कर भित्र गाउँपालिकाका सबै करदाताहरूलाई समेटनका लागि नीति निर्माण तथा करदाता शिक्षा कार्यक्रम संचालन गरिनेछ ।
६. गा.पा. भित्र उच्चतम तथा नियमित कर तिर्ने करदाताहरूलाई सम्मान गर्ने नीतिलाई अघि बढाइनेछ ।
७. गाउँपालिका भित्र भिन्न भिन्न व्यवसाय गर्ने सबै प्रकृतिका व्यावसायीहरूलाई गाउँपालिकामा अनिर्वाय व्यवसाय दर्ता प्रणालीलाई कार्यान्वयनमा लाइनेछ ।
८. गा.पा. भित्र रहेका नदी नाला तालतलैया को व्यवस्थापन तथा अन्य प्राकृतिक श्रोतको पहिचान गरी आयमुलक आयोजनाको रूपमा लगानि बढाउदै लगिने नीति अवलम्बन गरिनेछ ।
९. तरकारी हाट बजारको स्थापनाको साथै क्षेत्रमा विस्तार गरिनेछ ।
१०. कर्मचारीको कार्यबोझ तथा जिम्मेवारीको आधारमा थप प्रोत्साहन गर्ने नीति लिइनेछ ।

११. राजश्व सम्भाव्यता अध्ययन प्रतिवेदन तथा गाउँपालिका स्तरीय राजश्व परामर्श समितिको सिफारिसको आधारमा आयको प्रक्षेपण र कर शुल्कको दररेट निर्धारण गरी कर संकलको प्रक्रियालाई प्रभाकारी बनाइने छ ।

१२. पुँजीगत लगानिलाई आयमूलक आयोजनाहरूमा लक्षित गरिनेछ र दिगो आय दिनेखालक आयमूलक आयोजनाहरूलाई बहुवर्षिय आयोजनाको रूपमा संचालन गरिने नीति लिइनेछ ।

११. सुशासन र पारदर्शिता

१. गाउँपालिकाको सेवा प्रवाहलाई प्रभावकारी बनाउन सुशासन व्यवस्थापन प्रणालीलाई/समितिलाई अझ बढि प्रभावकारी बनाइने छ ।

२. **First come first serve system** नीतिलाई पुर्णतया लागु गरी मुस्कान सहितको सेवा प्रदान गरिनेछ ।

३. गाउँपालिकाको मासिक आम्दानि तथा खर्च सार्वजनिक सुचना पार्टी तथा छापा संचार माध्यमबाट प्रसारण गरिने नीति लिइनेछ ।

४. सार्वजनिक परिक्षण सामाजिक परिक्षण एवम सार्वजनि सुनुवाइ जस्ता कार्यक्रमलाई निरन्तरा दिइनेछ ।

५. सेवा प्रवाह सम्बन्धि गुनासो व्यवस्थापन गर्दै **Public opinion** लिने परिपाटिलाई अझ बढी व्यवस्थित गरिनेछ ।

६. सूचनाको प्रकृति हेरी तत्काल सूचना उपलब्ध गराइने परिपाटिलाई विकाश गरिनेछ ।

७. प्रत्येक योजनामा सार्वजनिक सुचनापार्टीको व्यवस्था गरिने र आयोजना संचालनमा अनुगमन समितिमा क्रियासिलता बढाइने छ ।

८. शतप्रतिशत आयोजनाहरूको सार्वजनिक परिक्षण गरिने नीति लिइनेछ ।

९. गाउँपालिकाको समग्र मूल्याङ्कन गर्ने पद्धतिको रूपमा विकसित भइरहेको न्यूनतम शर्त तथा कार्यसम्पादन मापनलाई आत्मसाथ गरी गाउँपालिकाको समग्र काम कारवाहिलाई प्रभावकारी बनाइने छ ।

१०. विभिन्न कर तथा दस्तुरहरूलाई कम्प्युटरबाट नै विलिङ्ग गर्ने नीति लिई कम्प्युटर अभिलेख प्रणालीलाई दुरुस्त गरिने छ ।

११. गाउँपालिकाको सेवालाई सेवामुखि र प्रभावकारी बनाउनका लागि टोकन प्रणाली मार्फत सेवा दिने प्रक्रियालाई अवलम्बन गरिनेछ ।

१२. गा.पा. को सम्पूर्ण गतिविधिहरूलाई सि.सि. क्यामरा, अडियो र डिजिटल डिसप्ले मार्फत सार्वजनिक गर्ने परिपाटिको विकास गरिनेछ ।

१३. सुचना सम्प्रेषण गर्ने प्रक्रियालाई द्रुत बनाउनका लागि **Group sms** प्रणालीको विकास गरी लागु गर्ने नीति लिइनेछ ।

१२. संगठन तथा जनशक्ति विकास:

१. **आगामि आ.व.** यस गाउँपालिकाको संगठन विकास योजना तयार गरी साविक संगठन विकास योजनाको पुन मूल्याङ्कन गरी सो बमोजिमका शाखा तथा जनशक्तिको व्यवस्थापन गरिनेछ ।

२. कार्यालयमा तत्काल आवश्यक पर्ने थप जनशक्तिको व्यवस्थापन सार्वजनिक खरिद ऐन तथा करार सेवा निदेशिका को आधारका गरिनेछ ।

३. पटक पटक सेवा खरिद गर्दा कार्यबोझ र नियमितता विचार गरी पुराना सेवा करारमा लिई निरन्तरता पाएकाहरूलाई उनिहरूको योग्यता र आचारणको आधारमा निरन्तरता दिने नीति लिइनेछ ।
४. जनशक्तिको दिगो विकास व्यवस्थापन गर्न करार सेवामा लिइएका कर्मचारीहरूलाई उनिहरूको तह अनुसारनको समान तलव र सुविधाको व्यवस्था गरिनेछ ।
५. सेवा करारबाट लिइएका कर्मचारीहरूको हकमा योग्यता दक्षता र गा.पा को आवश्यकताको आधारमा समान सेवा सुविधा उपलब्ध गराइने नीति लिइनेछ ।
६. उपलब्ध जनशक्तिको क्षमता विकास गर्दै उत्कृष्ट कर्मचारीलाई कार्यसम्पादन पुरस्कृत गर्ने परिपाटिको व्यवस्था गरिनेछ ।
७. न्यूनतम शर्त तथा कार्य सम्पादन मूल्याङ्कनलाई समेत कर्मचारीको कार्यसम्पादन मूल्याङ्कनको आधार बनाइनेछ ।
८. ऐन, नियमको परिधिभित्र रहि कार्य सम्पादन मूल्यांकनको आधारमा कार्यरत कर्मचारीको बढुवा, स्तरबृद्धि, प्रोत्साहन पुरस्कृत प्रदान गर्ने जस्ता कार्यलाई निरन्तरता दिइनेछ ।
९. मौजदा जनशक्तिलाई समयानुकुल सक्षम बनाउन आन्तरिक एवं बाह्य सहयोगका आधारमा तालिम दिने नीतिलाई प्राथमिकता दिइनेछ ।

१३. सुरक्षा नीति :

१. प्रहरी चौकी ठाटीकाँधको स्तर वृद्धि गरी इलाका प्रहरी चौकीमा रुपान्तरण गर्न सम्वद्ध निकायसंग सहकार्य गरिनेछ ।
२. गाउँपालिका क्षेत्र भित्र सुरक्षालाई व्यवस्थित गराउन सबै वडाहरूमा सबै वडा प्रहरी कार्यालय स्थापना गर्दै जाने नीति लिइनेछ ।
३. संघीय सरकार (केन्द्रिय सरकार) प्रदेश सरकार गठन पश्चात तिनै तहको समन्वयमा बन्ने नीति अनुरूप नगर प्रहरी संगठन लाई विस्तार गर्ने नीति लिइनेछ ।

विविध:

१. प्रचलित ऐन नियममा व्यवस्था भए बमोजिम राजश्व बाँडफाँडको लागि सम्वन्धित निकाय संग समन्वय गरी अघि बढ्ने नीति लिइएकोछ ।
२. यस गा.पा. क्षेत्रभित्र रहेका ऐलानी तथा सार्वजनिक जग्गाको संरक्षण र उपभोग गर्ने नीतिलाई निरन्तरता दिदै खुलेका नयाँ तथा पुराना सडकहरूको व्यवस्थित अभिलेख तयारी गरी नक्साकन गरिनेछ ।
३. धार्मिक, ऐतिहासिक, साँस्कृतिक महत्वका धरोहरहरूको मर्मत,संरक्षण र विकासमा जोड दिने नीतिलाई निरन्तरता दिइनेछ ।
४. गा.पा. क्षेत्र भित्र रहेका सम्पूर्ण सरोकारवालाहरु संगको समन्वयमा गा.पा. का कार्यक्रम संचालन गर्ने नीति अवलम्बन गरिनेछ ।
६. विभिन्न राष्ट्रका गा.पा., न.पा., उ.म. न.पा., मा.न.पा, संग भगिनी सम्वन्ध स्थापनाका लागि पहल गरिनेछ ।
७. दातृ निकायहरूलाई ठाटीकाँध गाउँपालिकाको विकास निर्माणमा सहभातिको लागि अनुरोध गर्दै स्वास्थ्य लगानि वातावरण सृजना गरिने छ ।
८. ठाटीकाँध गाउँपालिका भित्र संचालित आयोजनाहरूलाई निरन्तरता दिने, साभेदार संस्थाहरु संग अनुरोध गर्ने ।

९. गा.पा.भिन्न रहेको गाउँपालिका स्तीरय समिति तथा अन्य संगठित संस्थाहरुलाई क्रियाशील बनाइनेछ ।
१०. उचित स्थानको जग्गामा व्यवस्थित बसपार्क निर्माण गर्न आवश्यक प्रक्रिया अगाडि बढाइ अतिक्रमणमा रहेका सार्वजनिक जग्गालाई संरक्षण समेत गरिनेछ ।
११. यस क्षेत्र भित्र काम गर्न चाहने विभिन्न सरकारी तथा गैरसरकारी संघ संस्थाहरुलाई सकभर काममा दोहोरोपन नआउने गरी स्वीकृत दिइनेछ ।
१२. जेष्ठ नागरिकलाई मध्यनजर गरी व्यवस्थित दिवा सेवा संचालन गरिनेछ ।
१३. गै.स.स. हरुलाई जनहितमा कार्यक्रमहरु संचालन गर्न अनुमति दिई सहकार्य समेत गरिनेछ ।
१४. सभा सक्रियपछि पनि अनुमति लिन आउने सामाजिक संस्थाहरुलाई गा.पा.प्रमुख बाट औचित्य हेरी अनुमति दिन सक्ने गरी व्यवस्था मिलाइनेछ ।
१५. नदी किनारा, बाढि पहिरोको जोखिममा रहेका बस्तीहरु स्थानान्तरण गर्ने नीति लिइनेछ ।
१६. गाउँपालिकाको कामलाई व्यावस्थित गर्न आवश्यक परामर्श सेवा खरिद गर्ने नीति लिइनेछ ।
१७. छिटो प्रतिफल दिने खालका आयोजना तथा आर्थिक विकासको क्षेत्रमा सहयोग गर्ने खालका आयोजनाको विकासमा वढवा दिइनेछ ।

सभा अध्यक्ष महोदय,

अन्तमा प्रस्तुत बजेट र कार्यक्रम सम्बन्धमा यहाँ पाल्नुभएका अतिथि ज्यूहरुबाट गहन मार्गनिर्देशन एवम रचनात्मक सुझावहरु प्राप्त हुने नै छन् र उक्त गहन मार्ग निर्देशन एवम रचनात्मक सुझावहरुलाई मनन गरी समग्र गाउँपालिकाको विकासलाई यथोचित ढंगले सम्बोधन हुने गरी बस्तुनिष्ट बजेट तथा कार्यक्रम पारित गर्नमा सहयोग प्राप्त हुने विश्वास लिइएका छु । गाउँपालिकाको समग्र विकाश अभियानमा सदैव संवेदनशिल भै सहयोग गर्नुहुने सबै राजनितिकदल गाउँपालिका सर्वललिय संयन्त्रका पदाधिकारीहरु, सबै सरकारी कार्यालयहरु, सबै गैरसरकारी संघ संस्थाहरु, नागरिक समाज, बुद्धिजिवि, पत्रकार लागएतका विभिन्न सामाजिक संघ संस्थाहरु र आदरणीय गाउँबासिहरुमा हार्दिक आभार व्यक्त गर्दछु । यो कार्यक्रम र बजेट कार्यान्वयनका लागि यहाँहरुबाट सदाभै निरन्तर सहयोग प्राप्त हुनेछ, भन्ने अपेच्छा राख्दछु र प्रस्तुत बजेट तथा कार्यक्रम तर्जुमा गर्ने कार्यमा अहोरात्र खटिइ परिषदको जिम्मवारी पुरा गर्नुहुने सबै कर्मचारी साथीहरुमा आभार एवम धन्यवाद व्यक्त गर्दछु ।

सुस्मिता सिंह
उपाध्यक्ष
ठाटीकाँध गाउँपालिका

